

Tant Pinyol com Puppo han dut a terme una feina excel·lent portant aquest poeta a l'àmbit dels lectors no catalans. La introducció de Pinyol apunta exemples d'influència primera i sostinguda en el món hispànic, des de *El místic* de Santiago Rusiñol (1904) fins a *Nazarín* de Benito Pérez Galdós (1895), que al seu torn inspirà la pel·lícula epònima (1958) de Luis Buñuel. Ofereix documentació acurada de les traduccions i els estudis sobre l'obra de Verdaguer, incloent-hi una menció del que encara queda per publicar. Tal com succeí amb la seva coetània, Caterina Albert, Verdaguer fou admirat pels escriptors modernistes (no pels noucentistes) de principis del segle XX.

També cal elogiar Ronald Puppo per la seva adaptació del to i el registre en aquests poemes, i per les seves explicacions de certes eleccions. Puppo utilitza sovint paraules inusuals en anglès per expressar la qualitat èpica; per exemple «bird-throng» per «aucellada» i «skysome» per nombroses metàfores celestials. El llibre està complementat amb un bon nombre d'il·lustracions, abundància de notes explicatives i un índex. La seva publicació satisfà diverses necessitats: ara és possible situar Verdaguer al costat dels autors del poema llarg o cant d'altres cultures, com ara Pound, Walcott, Grahn i Neruda. Les traduccions són magistrals; capturen tant el contingut com la forma en versos bellament traslladats a l'anglès americà i permetran als erudits donar al català el seu lloc

entre les literatures de finals del segle XIX.

Kathleen MCNERNEY
(Universitat de West Virginia)
(Trad. de Núria CAMPS CASALS,
Universitat de Vic)

Rosa CABRÉ; Josep M. DOMINGO.

Estudis sobre el positivisme a Catalunya.

Vic: Eumo Editorial (col·lecció Escolis, núm. 9), 2007. 507 p.

Aquest volum ve a pal·liar els escassos estudis existents sobre com es va desenvolupar el positivisme a Catalunya. Hom sap que la cultura del positivisme tingué una ampla difusió tant al seu país d'origen, França, com a Europa en general i que va impregnar tots els àmbits del saber.

Aquí es contribueix al millor coneixement de la història de la literatura catalana de la segona meitat del segle XIX car s'ha volgut analitzar com es difon el positivisme a les nostres terres: un llarg i molt ben documentat treball de Roser Campi («La provocació d'Ernest Renan: positivisme, anticlericalisme i nacionalisme: 1868-1914») no tan sols analitza els períodes de la recepció del filòsof i escriptor francès sinó que també estudia els límits que va trobar el positivisme a Catalunya i alguns dels problemes del catalanisme en el seu propòsit de crear

un model modern de nacionalisme; com a annex, la mateixa estudiosa presenta una valuosa selecció: les obres de Renan citades per autors catalans i les traduccions de Renan als Països Catalans.

Com a apèndix de tot el volum trobem un treball bibliogràfic documentat i molt útil de Carola Duran («Aproximació bibliogràfica als corrents de pensament del darrer terç del segle XIX») que dóna fe dels llibres de Comte, Darwin, i diversos pensadors històrics del període (tant en sociopolítica com en estètica) que es trobaven a l'abast dels catalans a final del segle esmentat. La mateixa estudiosa analitza la presència del positivisme, entès també en sentit ampli, a la revista *La Renaixensa* (1871-1880).

Per la seva part, Rosa Cabré examina i interpreta, en un treball molt ben documentat, els llibres editats per Josep Yxart i que s'ofereixen en un llistat com a annex («Yxart i els llibres. Una aposta intel·lectual»), mentre que Josep M. Domingo estudia els diferents vessants (mètode, espai empíric, qüestions...) en les relacions de Tubino amb la literatura catalana («De literatura catalana en l'Espanya liberal: la *Historia del Renacimiento literario contemporáneo* de Francisco

M. Tubino»); en apèndix, el mateix professor publica diferents cartes de Tubino i la relació de subscriptors de la *Historia...*

Aquests treballs ens semblen, al nostre modest parer, els més útils per a tots aquells que s'interessen pel món de la literatura comparada (recepció, traducció...) mentre que la resta d'articles centraran potser més l'interès dels estudiosos de la literatura catalana. És el cas de les anàlisis de Xavier Ferré («Pere Estasén, la vida econòmica del regeneracionisme polític»), Montserrat Jufresa («Aproximació a l'obra de Josep Miquel Guàrdia») i F. Xavier Vall («La raó segons el positivisme darwinista. *L'Ensayo Teórico-Práctico* de Joan Giné i Partagàs»), anàlisis molt ben documentades d'obres i autors encara poc coneguts...

En definitiva, una obra molt aconsellable per a un públic especialitzat en la literatura del segle XIX, ja sigui francesa, castellana o catalana i una obra que, n'estem segurs, facilitarà nous estudis sobre el període i les literatures esmentades.

Marta GINÉ JANER
(Universitat de Lleida)